

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

Openbare samenspreking.

De Redactie ontving volgend stuk ter plaatsing:

Waarom zouden we niet hebben te midden van den chaos der discussies een openbare samenspreking over aanhangige kwesties of meningsverschillen? Het punt waar het om gaat door een verdediger te poneeren en in hoofdlijnen aan te geven. Daarna door een of twee experts, of vooraanstaande opposenten te bestrijden. Niet door een menigte of door iedereen, die zijn stem eens wil laten hooren, maar door één of twee erkende verdedigers en bestrijders. In een openbare vergadering. De onkosten te bestrijden door een vereeniging, wier leden toegang tot de openbare discussie hebben. We konden drieërlei goede vrucht hiervan oogsten. Ten eerste: geen doodzwijgen van de kwesties, ten tweede: geen verkeerde voorstelling van de punten waar het om gaat, ten derde: bewaren van den goeden toon. Immers als na de korte inleiding van den verdediger de bestrijder h.v. drie kwartier of een uur besteedt, daarna de verdediger gelijken tijd, daarna de bestrijder nog eens een half uur, dan werd het voor de vergadering wel duidelijk wie, door strikt bij het punt te blijven, dit met Schriftuurlijke en op goede gronden te verdedigen en den goeden toon te bewaren, althans sterk stond, en wie niet. Zoo werd de weg gebaad voor een communis opinio, die na het hoor en wederhoor vernomen te hebben, een zekere gewettigde overtuiging ontving. Dien kant moet het toch uit. Door overleggen en overtuigen.

Om te illustreeren uit mijn eigen gemoed. Ik ben bereid ten allen tijde in elken kring publiek te verdedigen wat ik onlangs en reeds vroeger schreef over de taak der Christelijke Overheid om op haar terrein God te belijden, en dat deze taak naar het geloofsbeginnsel onzer Anti-rev. Partij, door deze Partij en door alle Christenen in ons land van de Overheid gevorderd moet worden. Opdat we niet meer afdrijven naar de neutrale staatsidee. Waar sommige bladen of Kerkbodes hier hartelijk met mij instemmen — is het bij onze hoofddorganen een doodzwijgen. Verder. Ik ben bereid, waar ook en voor wien ook aan te toonen, dat het nieuwe kerkrecht naar Schrift, K.O. en den aard van ons kerkverband niet één been heeft om op te staan, dat de canonici en dogmatici van de 17e eeuw, op wie men zich beroept, allen liggen onder den ban der niet te handhaven O.T. opvattingen van het oude art. 36 N. Gel. Terwijl men nu maar om de punten waar het om gaat, heenpraat.

En precies zoo zullen anderen gevoelen. Zoo zal prof. Schilder gevoelen en de professoren Vollenhoven en Dooyeweerd in zaken, welke zij naar voren gebracht hebben, of waarin hun bestrijders hen van afwallingen betichten. Laat de zaken in publieke discussie gehoord worden. Dat is het punt waarop ik doel. Ik neem alleen mijn eigen gevoelens voor mijn rekening en breek voor het gevoel van niemand anders een lans. Maar waar ik wel voor pleit is: bespreken, overtuigen. Niet dat we allen precies gelijk moeten denken, daar is in de Gereformeerde Kerken altijd geweest en zal er moeten blijven een zekere vrijheid van zienswijze, maar de zaak gaat daarover: Is iets naar de H. Schrift en de Geref. beginselen zooals wij die hebben leeren verstaan op grond der H. Schrift, of is het daarmee in strijd.

Gaarne zou ik het gevoel der broeders vernemen omtrent zulk een te vormen vereeniging voor samenkomsten van openbare bespreking van hangende kwesties.

Dr J. VAN LONKHUYZEN.

Zierikzee, 7 Juni 1939.

Naschrift.

Het door dr v. L. geopperde denkbeeld is ook door mijzelf al eens naar voren gebracht in een vergelijking tusschen verleden en heden. Ik geloof evenwel, dat in de huidige situatie zulke openbare twistgesprekken („twisten“ hier zonder eenige narigheid bedoeld), niet meer helpen kunnen. Men heeft nu eenmaal de zaak op de kerkelijke tafel gebracht; de kwesties zijn te veel in getal; bovendien zou een enkele der betrokkenen eerst een persoonlijk grievende beleediging („Heraut“) moeten terugnemen, vóór er van een zakeeljk samenspreken met hem sprake kan zijn, doch tot nu toe bleek hij daartoe niet bereid, zelfs niet tot antwoorden; voorts is een ander hunner (prof. Hepp) niet bereid gebleken al zijn wetenschappelijke meeningen, hoewel van den kathedraal gedoerd, publiek te laten maken (al was 't ook maar bij kerkelijke examina). En zoo is er wel nog iets meer. Het beste lijkt me thans, nu samenspreking met vaststelling van enkele punten ter opheldering gewelgd is door laatste gegadigde, den weg der schriftelijke argumentatie af te wandelen.

K. S.

WAT ERSCHOULT

Had niemand materiële bezwaren?

Prof. Dr V. Hepp schrijft in „Credo“:

Nadat jaren lang om uitbreiding van de belijdenis was gepleit, werd een ontwerp, dat zeer voorzichtig was gesteld en waartegen niemand materiële bezwaren had, juist door een te veel aan voorzichtigheid, niet aanvaard.

Deze opmerking moet wel staan op de proeve, die in den vorm van artikelen was voorgelegd aan de synode van Arnhem. Maar dan is het toch onjuist, te zeggen, dat daartegen niemand materiële bezwaren

mijn inzicht, in zoo weinig aan-

idderbos ook dat

ouwing van Calvijn geloof uit de even.

af de gedachte, en klein gedeelte, lenende oorzaak isten. Voor het wil de Hervorming op de goedheid lat, wanneer een als grond zijnerft aanvaard, hij g zien, om daardat God hem el aan het heil

e lezing, tot deze

bewijze van zijn uit de Institutie

sciëntie zoo geis, wordt ze ook van de werken; genissen zijn, dat ar dus dat verats heeft, tenzij

van uw hart opbt, mag het niet ouwen, waarvan nneer wij het n uitsluiten, het hart van endt tot de tot de hulp der el en al vestigt rechtvaardigheid.

dat hij door oederlieren- of schraagt gaven, die God vij die in herin zijn als stralen vij verlicht worat hoogste licht it voor ons de lie aantoon, ig tot kinde-

van een ge- het geloof door ons leven; en Calvijn aangaat,

s. le snel met zijn

il, moet immers de vraag: „Wat l onder het van het ge-

niet te ontken- het opmerken urt en leven een toegekend voor s, of (wat we de verzeke- chap.“ (Ik spa-

versterking des eelemaal zeker, dienaangaande

il niet zoo is. i, dat ik in „De i, dat de quae die loof.

eischen, dat hij ch vind ik het wat ik daar ge-

sneller voorul

ift, wanneer zij loof, nooit be- z, waarbij een weet niet of ovige, of ik en.“

i; altijd dit, dat te klein neemt, idj genoeg is. golgen.

ij wel den Hei- dij gebrek, dat ooren aan den i dat oogenblik, voor ondergang

van zulken, die er zijn omtrent an.

Prof. Greijdanus zegt in zijn commentaar het zoo klaar: „Want deze zwakken in het geloof zien de volle beteekenis en verre strekking van de rechtvaardiging en verlossing door Gods genade in den Heere Christus niet in, en hebben niet voldoende oog voor den vollen omvang van dat heilswerk speciaal met betrekking tot bepaalde spijsen en dranken en dagen.“

Voorzover ik weet wordt nergens in de Heilige Schrift gesproken van menschen, die zwak zijn in het geloof in dien zin, dat zij aan hun kindschap twijfelen, maar altijd in den zin van: „niet inzien of niet gelooven de beteekenis van het kindschap voor een bepaalde situatie“.

Geloofsversterking wordt dan natuurlijk, dat een kind van God al klaarder inzicht krijgt in de alomvattende beteekenis van het geloof in Christus, waardoor wij onder alle omstandigheden, in leven en sterven, boven gevaar en verderf verheven, en van alle slavernij verlost zijn.

En wat bedoelt Calvijn nu in de door Prof. Ridderbos aangehaalde plaatsen met die geloofsversterking?

Nog eens, Prof. Ridderbos kan wel zeggen: „dat is wezenlijk hetzelfde als de verzekering aangaande het kindschap“, maar dat moet bewezen worden. En nu komt het mij voor, dat juist uit de aangehaalde uitspraken van den Hervormer blijkt, dat hij met geloofsversterking niet bedoelt wat Prof. Ridderbos er van maakt.

In een volgend artikeltje hoop ik dat aan te toonen. D. van D.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Mythische vervorming.

Wij hebben den vorigen keer het een en ander medegedeeld over de wijze, waarop het nationaal-socialisme Luther beschouwt. Het is goed om hierover nog enkele opmerkingen te maken. Want heel deze beschouwingswijze, zoo karakteristiek voor een belangrijk deel der Westersche wereld, laat zien, dat zij van de Christelijke religie eigenlijk niets wil weten. „Het laatste groote gebeuren voor ons Duitschers zijn niet: de Reformatie en Luther“, schrijft Brachmann in zijn „Alfred Rosenberg und seine Gegner“, „maar de doorbraak der rassische wereld- en geschiedenisopvatting, die aan de nationaal-socialistische beweging de overwinning heeft gegeven. In het licht van deze doorbraak zien wij wereld en geschiedenis, en daarmee ook Luther en het Protestantisme, die als kerkelijk Protestantisme niet zoozeer Protestantisme als wel „Buiten-Roomsche-Kerk“ is, waarin echter het anti-Roomsche protest verloren is gegaan. Dus moet in de toekomst het begrip „Protestantisme“ voor de geschiedenis der anti-Roomsche ketterbewegingen, ja voor de ketterbewegingen in het algemeen, gereserveerd blijven. Deze dingen moet men zien om te erkennen, dat Alfred Rosenberg, door het verwijt, dat hij een caricatuur van het Protestantisme zou maken, heelmaal niet wordt getroffen.“

Zoo wordt een begrip van zijn inhoud beroofd, een werkelijkheid van haar „substantie“. „Wij hebben geen belang bij den ganschen Luther, die, zoo hij was, nooit weer mogelijk zou mogen zijn, omdat er in de geschiedenis geen terug-bestaat“. Wij hebben geen belang, zou Brachmann verder kunnen gaan, bij het „Protestantisme“ zooals het heden is, maar bij een, die handelt, zooals het „moet handelen“. Geen „Evangelisch Protestantisme“, geen belijdenisbeweging, die zich op den Bijbel beroept, aan het Woord van God zijn kracht ontleent; zulk een beweging is historie, een „eenmalige“ verschijning, die vroeger gewenscht, maar nu gevaarlijk is. Gevaarlijk n.l. voor de volkskracht, voor het „Deutschtum“, voor de idee der „totale Deutschheit“. Daarom is van Luther alleen datgene van belang, dat in hem en aan hem „Duitsch“ is.

„Duitsch“, dat is het historische protest tegen Rome. Dit protest maakt het Protestantisme tot een beweging, die recht heeft op waardeering. Waardeering n.l. als historisch verschijnsel. „Hoe“ het geprotesteerd heeft, wat de eigenlijke inhoud van dat protest geweest is, doet er tenslotte weinig toe. De vragen van Bijbel en geloof hebben hier niet de minste beteekenis. „Het geloof wortelt in den mensch, die gelooft“, en in geen enkel anderen grond. Daarom is de Reformatie bewijs van menschenlijke kracht en menschenlijken wil. Daarom ligt Luther's uitgangspunt niet in dogma en openbaring (dat kan niet, omdat zij krachteloos in zichzelf zijn) maar in zijn Germaansch-Duitsche ziel.

Nog is het niet genoeg! „Dezen Luther“, besluit Brachmann, „heeft de Kerk, die zich naar hem noemt, prijsgegeven, verdacht gemaakt en verraden. In de „Mythe der 20ste eeuw“ viert hij — en nu voor het geheele Duitse volk — zijn Duitsche opstanding“.

Dat staat er werkelijk letterlijk. Prijsgegeven, verdacht gemaakt, en verraden, men versta dat goed, door hem „letterlijk“ te volgen, d.w.z. door de belijdenis te eeren, die Luther eerde, door het Woord te gehoorzamen, dat Luther gehoorzaamde, door te getuigen van Gods genade, zooals Luther dat eens deed.

Want werkelijk eeren, zooals Brachmann dat bedoelt, beteekent deze geloofshandelingen, dezen geloofsjubel te beschouwen als historisch bepaalde noodzakelijkheid, of nog liever als historisch bepaalde, noodzakelijke zwakheden. En vervolgens Luther daarvan te „bevrijden“. Niet waar: in Luther is gedurende zijn gansche leven (zoo heet het) het geloof in den Germaanschen Vriend-God levend geweest. En dit geloof riep in hem gewetensbezwaren en godslasteringen wakker tegen den God van den Bijbel. Althans volgens Brachmann. Dit zou dan vooral in de periode vóór Luther's definitieve breuk met Rome het geval geweest zijn, toen zijn „Germaansch karakterprotest“ reeds begon te ontwaken. En Luther eeren beteekent nu die „gewetensbezwaren en godslasteringen“ herhalen, d.w.z. ook protesteeren tegen dien God, die „boetedoening eischt“, die „slechts vergeven wil na schuldbelijdenis“, die volgens Rosenberg den mensch „neerdrukt, onmachtig maakt“, die den „waren menschenlijken adel misken“ en „daarop najverig is“. En Luther verraden beteekent: God, die Zijn Zoon gaf aan het Kruis, eeren.

In de „Duitsche opstanding“ verrijst nu de Luther, „gereinigd van al die bijkomstigheden en zwakheden“, in al de heerlijkheid, waarmede het volk hem kroont.

„Waarop het aankomt“, heet het, is dit: „de Duitsche geschiedenis, met inbegrip van die der Reformatie, onder den Duitschen en niet onder den geheel verkeerd en eenzijdigen theologisch-historischen gezichtshoek (dus die der Godsopenbaring) te zien. Ziet men haar onder Duitschen gezichtshoek, dan krijgt de toepassing van de leer der erizonde door Luther in zijn strijd, de historische plaats toegewezen, die haar alleen toekomt.“

„Ziet men de hier aangeduide oordeelen in hun diepte wezen, dan staat men tenslotte voor Jahwe, den Jodengod, en de Biblicisten, die hem propageeren.“

• • •

Ja, zoo is het! Maar dan niet in verachtelijken zin, zooals Brachmann dat bedoelt, maar in den heerlijken Bijbelschen zin. Dan staat men voor den God der Schriften, den God, Die zich in de heilsgeschiedenis heeft geopenbaard.

Daarvan moet deze schrijver niets hebben. Hij scheldt hem den „Woestijndaemon“. „Wij kennen thans“, zegt hij, „het daemonische karakter van Jahwe als vulkanische Godheid, die oorspronkelijk woestijn- en nomadengod is geweest. Als nomadengod is Jahwe vijand van de kultuur. Dientengevolge komt het tusschen hem, dien de Israëlieten naar Palestina meenemen, en de Kanaänietische godheden, vooral met Baäl, tot heftige botsingen. De nomadische overlevering wordt door de Rehabieten, Elia en Eliza, later door Johannes den Dooper en de Nazireërs, trouw beschermd.“

Zoo gaat Brachmann met zijn lasteringen door. Lasteringen, „waarvoor men immers niet behoeft te vreezen“. Luther heeft den vrijbrief daarvoor gegeven. Althans zoo beweert men.

En hij besluit: „Voor ons blijft geen andere keus, als tot Jahwe en tot het Oude Testament als een juist in zijn beste deelen nomadische aangelegenheid, die vreemd staat tegenover echt boerenvolk en tegenover kultuur, een duidelijk neen te zeggen“.

„Het is Oostersch, zich aan „heilige Schriften“ te binden. Het Germaansch-Duitsche vroom-zijn kent die boeien niet, wijl het een andere als de Oostersche wijze van het vroom-zijn kent. Wat een kwellingen heeft toch menig Duitsch theoloog met zijn exegetische preekenged. Nu, deze kwellingen waren en zijn nog, een echt bewijs van zijn Duitsch-zijn, en heelmaal niet een teeken voor een gebrekkig geloof! Daarover behoorden de theologie en de kerk na te denken. Zij zouden Alfred Rosenberg beter verstaan in zijn strijd voor... vrijheid aller Duitschers!“

• • •

Genoeg hierover. De mythische historiebeschouwing toont hier haar plastische kunsten op zeer duidelijke wijze. En haar afkeer van het Christendom.

Wat te zeggen van een menschedom, dat de groote gestalten van verleden en heden slechts in haar felle licht mag zien? Die de gansche werkelijkheid slechts symbolisch kan waarnemen en verklaren? De materie, de levende wereld, de mensch, de volkeren, de gansche schepping?

Hier is geen compromis mogelijk! Tegenover den totalitair eisch dezer wereldbeschouwing staat die van de Christelijke religie, die zich aan den God der Schriften gebonden weet.

En voor de belijders zijn de lasteringen van Zijn Naam, die leed doen, een aansporing om te strijden en te getuigen. Tot het einde toe.

A.

B. t. B.

had. De Acta van Arnhem (1930), bl. 415, vermelden, dat er materiële bezwaren waren ingebracht door de classis Amsterdam (rakende het openbaringsbegrip, door de Kerk van Delft (idem), en door prof. dr S. Greijdanus. De proeve kan men vinden in het Rapportenboek van Arnhem. Aanbevelers waren prof. Hepp en dr J. Thijs, hun medestanders prof. Aalders, ds C. B. Bavinck, dr W. A. v. Es en dr J. F. Reitsma. De commissie wilde haar Proeve „in principe als een nieuw symbool (of: den aanvang van een nieuw symbool) aanvaard zien onder den naam 'Arnhemse Artikelen'."

De zaak heeft, mede met het oog op de huidige meeningsschillen, en de vraag, of al dan niet moet worden aangestuurd op een aantal nieuwe uitspraken, beteekenis. We meenen daarom, niet zoozeer tegenover prof. Hepp's o.i. onjuiste opmerking, hierboven geciteerd, als wel om het belang der zaak, onze lezers te dienen met een overdruk van de critiek, uitgebracht door prof. dr S. Greijdanus, in „Geref. Theol. Tijdschrift", April 1930. Het stuk, onder den titel: „Eene niet geslaagde proeve van belijdenis" volgt hier in zijn geheel:

De Deputaten voor den Uitbouw der Belijdenis, door de Synode te Groningen in 1927 benoemd, hebben hun Rapport aan de Kerken toegezonden.

Ook zij zijn niet eenstemmig.

Hun oordeel over de noodzakelijkheid en wenselijkheid van uitbouw onzer Belijdenis verschilt, maar toch hebben zij gezamenlijk eene Proeve van belijdenis voor den uitbouw opgesteld, hoewel één dezer Deputaten, Prof. Dr J. Ridderbos, haar niet aanbeveelt.

Omdat het hier eene quaestie van belijdenis betreft, en het dus de vraag raakt, of wel zuiver en zonder misverstand te wekken, beliden wordt naar Gods Woord, zal het zaak zijn, deze Proeve nauwkeurig te overwegen.

Daartoe zij hier eene poging ondernemen.

Korthedshalve laat ik het verdere Rapport, en ook de Memorie van Prof. Dr J. Ridderbos, geheel onbesproken, om me nu uitsluitend tot de Proeve te beperken, en daarvan ook slechts drie punten te behandelen, ter adstruatie mijner meening, dat deze Proeve niet-geslaagd moet heeten, en door onze Kerken niet als Belijdenisgeschrift aanvaard kan worden.

Deputaten hielden eene Proeve van belijdenis aan van 8 Artikelen. Deze handelen over algemeene en bijzondere openbaring, over de Heilige Schrift, hare ingeving, wijze van ingeving, gezag, duidelijkheid, en uitlegging.

De drie zaken, die in dit artikel besproken zullen worden, zijn de verhouding van algemeene en bijzondere openbaring, de verhouding van de bijzondere openbaring en de Heilige Schrift, en het getuigenis des Heiligen Geestes.

Art. 1 dezer Proeve begint aldus: „Wij gelooven, dat God Zich aan den mensch van het begin zijner schepping heeft geopenbaard zoowel rechtstreeks in zijn hart als door de natuur en de historie". Daarna wordt in dat Artikel dan gehandeld over de verstoring, die de zonde hierin bracht, en over de waarde en de ongenoegzaamheid ter behoudenis van „deze algemeene openbaring".

In Art. 2 heet het vervolgens: „Wij gelooven, dat God den mensch uit loutere barmhertigheid onmiddellijk na de overtreding van Zijn gebod Zijn bijzondere openbaring heeft geschonken..." Daarna wordt in dit Artikel voorts gezegd, door wie God deze openbaring gaf, en wat haar inhoud is.

Door de nauwkeurige opsomming in Art. 1 van de openbaring aan den mensch „zoowel rechtstreeks in zijn hart als door de natuur en de historie", en het spreken van „deze algemeene openbaring", en het zeggen in Art. 2, dat God „onmiddellijk na de overtreding van Zijn gebod Zijn bijzondere openbaring heeft geschonken", wordt de voorstelling gegeven:

1. dat God aan Adam en Eva, dus aan den mensch vóór den zondeval, Zich slechts openbaarde in het hart, door de natuur, in de historie;

2. dat na den zondeval kwam verrijking van openbaring niet slechts naar inhoud, doch ook naar wijze, doordat bij de genoemde algemeene openbaring kwam de bijzondere;

3. dat de onderscheiding van Gods openbaring vóór en na 's menschen val dus ook betreft de wijze, en wel in dien zin, dat na den zondeval eene rijkere wijze van openbaring aan den mensch geschonken werd, welke niet maar enkel wat den inhoud betreft, maar ook wat de manier aangaat, die vóór den val overtreft;

4. en dat dus de openbaring aan den mensch na den val, die vóór zijne overtreding van het verbod in Gen. 2:17, niet slechts naar inhoud overtreft.

Dit nu kan moeilijk met de Heilige Schrift overeenkomende heeten, die ons weten doet, dat God Zich aan den mensch in het Paradijs vóór diens zondeval openbaarde niet enkel in het hart, door de natuur en de historie, maar veel rijker op bijzondere wijze door persoonlijke omgang, door het komen tot den mensch, door aan hem te verschijnen, door met hem te spreken, door met hem te verkeerren als een vriend; vgl. Gen. 1:28-30; 2:16-17, 21-22; ook 3:8; en vgl. Dr H. Bavinck, „Geref. Dogm." 2^e I, blz. 318.

We hebben dus reeds vóór 's menschen zondeval de onderscheiding van algemeene en bijzondere openbaring, insover het betreft de wijze van openbaring. En na den zondeval is juist deze bijzondere openbaring naar hare wijze van openbaren verminderd, en niet vermeerderd. Even nog verscheen de Heere aan den mensch na zijn zondeval, en sprak Hij tot hem, Gen. 3, maar daarna gebeurde dat slechts weinig meer, en tot weinigen, en op andere manier; Gen. 4:9; 6:13; 12:1; Ex. 3:2; 19:16 v.v.; 20:1 e.d.g. In de wijze van openbaring is na des menschen val geene verrijking gekomen tegenover hetgeen geschiedde vóór diens val, doch vermindering, maar naar inhoud werd nu Gods openbaring verrijkt,

doordat het nu werd eene openbaring van bijzondere genade, ter verzoening en behoudenis van den gevallen mensch.

De voorstelling in deze Artikelen 1 en 2 kan dus, op zijn zachtst gesproken, geheel onjuiste, onschrijftuurlijke denkbeelden wekken.

Een tweede punt betreft de verhouding van de bijzondere openbaring en de Heilige Schrift.

In Art. 3 luidt deze Proeve: „Wij gelooven, dat de bijzondere openbaring Gods te rijk is dan dat zij geheel in schrift kon worden gebracht". Hierna wordt ten bewijze Joh. 21:25 aangehaald. En dan gaat Art. 3 voort: „Daaruit echter heeft de Heere in de Heilige Schrift laten optekenen al wat Zijn kerk tot aan het einde der dagen noodig heeft om Hem te kennen, te belijden en tot eer Zijns Naams te leven..."

Hiernede wordt dus de voorstelling gegeven, dat de Heilige Schrift eigenlijk slechts geeft een soort uittreksel van de bijzondere openbaring, en eene beschrijving daarvan is, of ook eene oorkonde, echter geene menselijke slechts, maar eene Goddelijke. Nu is dit ten deele wel juist, en zelfs voor een groot deel, doch ook maar ten deele. Van een aanmerkelijk deel der Heilige Schrift gaat het niet op. Het geldt speciaal de historische boeken, ofschoon ook dan nog niet geheel, en voorts de profetische boeken, ofschoon ook dan nog niet zonder uitzondering. Maar men kan dit niet zeggen van de brieven van het Nieuwe Testament, Romeinen tot Judas, noch van de Openbaring van Johannes, dus niet van een groot deel van het Nieuwe Testament. Ook gaat het niet op van het grootste deel der Psalmen, noch van liederen als Ex. 15; Deut. 32; 1 Sam. 2, noch van het grootste deel van Job, noch van Spreuken, Prediker, Hooglied, of althans dan slechts in zekeren zin, en ook wellicht niet van sommige deelen der Profeten, vgl. Jeremia 36:32, vgl. vs 2.

Bij deze Schriftdeelen vallen openbaring en opschrijving samen, of kan men althans niet zeggen, dat het opgeteekende slechts een deel van het desbetreffende geopenbaarde bevat.

De Heilige Schrift is dus veel meer dan schriftelijke optekening van een deel der bijzondere openbaring, en brengt ook openbaring, die tevoren nog niet geschonken was, noch door woordelijke prediking, noch door feitelijke historie.

De verhouding tusschen bijzondere openbaring en Heilige Schrift wordt in Art. 3 dezer Proeve daarom niet juist aangegeven, noch op eene wijze beschreven, die misvatting uitsluit. Integendeel leidt die ongenoegzame onderscheiding als vanzelf tot verkeerde voorstelling te dezer zake.

Het derde punt is het getuigenis des Heiligen Geestes. Deputaten noemen op blz. 20 van hun Rapport dit als één der punten, die door hen niet verder uitgewerkt zullen worden. Dit had er toe moeten voeren, er in het geheel niet over te spreken, of anders precies de woorden te gebruiken van Art. 5 onzer Nederlandsche Geloofsbelijdenis. Nu was dit laatste moeilijk bij den anderen opzet en toon dezer Proeve. Doch het geval is thans, dat in Art. 6 dezer Proeve van het getuigenis des Heiligen Geestes iets anders gezegd wordt, dan in Art. 5 onzer Geloofsbelijdenis. Daar heet het: „omdat ons de Heilige Geest getuigenis geeft in onze harten, dat zij van God zijn". Als in h o u d van het getuigenis des Heiligen Geestes ten aanzien der Heilige Schrift wordt daar dus aangegeven: de Goddelijke herkomst der boeken van de Heilige Schrift. Daarmede is dan vanzelf gegeven hun Goddelijk karakter, en hunne Goddelijke autoriteit. Er ligt als deel ook in opgesloten, hunne geloofwaardigheid, terwijl wat uitdrukkelijk gezegd wordt, vanzelf aangeeft, dat deze geloofwaardigheid rust in de Goddelijke herkomst dezer boeken. Op welke wijze dit getuigenis werkt, wordt niet nader aangeduid. Daarover bestaat dan ook nog op grond van verschillende gegevens onderscheiden meening.

Maar nu wordt in Art. 6 der Proeve te dezer zake gezegd: „Zij" — n.m.l. de Heilige Schrift — „heeft dan ook haar geloofwaardigheid in zichzelf, terwijl de Heilige Geest als haar Auteur daaraan getuigenis geeft in onze harten".

Dat geeft eene geheel andere voorstelling van dit getuigenis, dan Art. 5 onzer Geloofsbelijdenis. En wel in tweefoel opzicht. Wat den inhoud aangaat, en wat de wijze betreft. Als inhoud wordt nu slechts genoemd de geloofwaardigheid der Heilige Schrift, welke geloofwaardigheid op zichzelf natuurlijk niet op inspiratie behoefte te rusten. Allerlei is geloofwaardig, hoewel het niet door Gods Geest werd geïnspireerd. De inhoud van het getuigenis des Heiligen Geestes wordt dus in Art. 6 dezer Proeve veel enger genomen, n.m.l. slechts als rakende de geloofwaardigheid der Heilige Schrift. Terwijl de grond dezer geloofwaardigheid er niet bij wordt aangegeven, noch vanzelf mede ingesloten is, behalve dat hier gezegd wordt, dat „de Heilige Geest als haar Auteur daaraan getuigenis geeft". Dat is dus veel armer, dan wat boven over de voorstelling in Art. 5 onzer Geloofsbelijdenis werd uiteengezet.

Doch omdat nu de inhoud van het getuigenis des Heiligen Geestes zoo is ingekrompen tot de geloofwaardigheid der Heilige Schrift, is tegelijk de wijze van dit getuigenis nader bepaald. Dat getuigenis is nu geworden een getuigenis aan de geloofwaardigheid, in de harten. Dan kan het wel niet anders zijn dan eene openbaring of verklaring aangaande die geloofwaardigheid, eene verzekerende betuiging, eene Goddelijke mededeeling in het hart, welke die geloofwaardigheid bevestigt.

Dan hebben we dus in principe de voorstelling van materiële innerlijke openbaring, van een getuigenis des Heiligen Geestes, dat in het hart zekere kennis of mededeeling geeft, buiten de Heilige Schrift, zij het dan ook aangaande haar. En daarmede is dan in beginsel de weg geopend voor eene opvatting van photismos of illuminatie, als de Gereformeerden nimmer hebben willen aanvaarden, en van een lumen internum, dat kon los maken van de Heilige Schrift. Natuurlijk is dat de bedoeling der Deputaten niet.

Het gaat nu ook niet over hunne bedoeling, maar over wat in Art. 6 dezer Proeve staat, en opgesloten ligt, ondanks de betere bedoeling der Deputaten. En dan blijkt aldus, dat deze voorstelling verre ten achter blijft bij die in Art. 5 onzer Geloofsbelijdenis, en niet aanvaard kan worden, omdat zij onjuist is.

Afgezien dus van andere punten dezer Proeve, kan reeds uit deze drie besproken formuleringen en voorstellingen blijken, dat deze Proeve niet-geslaagd moet heeten, en door onze kerken niet aangenomen kan worden als haar Belijdenisgeschrift. Reeds ten opzichte van deze drie punten zou er aanmerkelijke uitbreiding aan gegeven, en verandering in aangebracht moeten worden.

Wellicht komt ook hierin aan het licht, dat het voor uitbouw der Belijdenis nog niet de tijd is, en dat ook de noodzakelijkheid en de roeping daartoe niet aanwezig zijn, noch dringen.

„Photismos of illuminatie" = verlichting (der geloovigen) door den H. Geest.

„Lumen internum" = inwendig licht.

K. S.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Drielst te:

Hardenberg: H. de Jong te Hoek van Holland, Cand. R. J. W. Nijkamp, hulppred. te Hardenberg en J. Waagmeester te Oosterzee.

Intrede te:

Kantens: Cand. H. Hekman. Tekst: Exod. 3:14b.

Afscheid van:

Tweede Exloërmond: J. van Bruggen. Tekst: Openb. 3:11. Hulppredikers.

Benoemd tot hulpprediker bij de Geref. Kerk te Antwerpen voor het werk der Evangelisatie, cand. A. Schweitzer jr. Hij blijft in de gelegenheid des Zondags de Kerken te dienen.

Candidaat R. Ypma.

Cand. R. Ypma, die door de Geref. Kerk van Hollandscheveld benoemd werd tot hulppred. te Elim (gem. Hoogeveen), waar sedert korten tijd de aldaar woonachtige Gereformeerden vergaderen in de Geref. School, heeft zijn werk aangevangen. Hij blijft beroepbaar en behoudt de gelegenheid om andere kerken te dienen. Zijn adres is: Carstendijk 48, Elim (Dr.), tel. 9.

IN KUYPER'S LIJN

DOOR

Ds C. VEENHOF

Dit werkje wil iets laten zien van de mate waarin en de wijze waarop de jonge calvinistische wijsbegeerte, zoals die gedoopt wordt aan de Vrije Universiteit door de Prof. DOOYEWEERD en VOLLENHOVEN, gebruik gemaakt heeft van het materiaal door Dr A. KUYPER opgedolven en klaar gemaakt, en dat wachtte op aanwending in de filosofische studie. Wij stelden den prijs zóó laag, dat vrijwel ieder daarvan kennis kan nemen.

64 Pagina's - 25 Cent.

Bij de Uitgevers verkrijgbaar na ontvangst van het bedrag, en bij den Boekhandel.

De Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. - GOES
Postgiro 36000

HILVERSUM

Rookt U een fijne Sigaar?

Of prefereert U een pijp?

Dan kunt U terecht bij

Sigarenmagazijn

„The Oldsmoker"

Kerkstraat 8 - Hilversum.

FLINKE BIJVERDIENSTE

Deze is te verkrijgen door in eigen omgeving te werken met den Maranatha-Scheurkalender. Vraag proefschild met in te tekenlijst en voorwaarden bij den

Uitgever J. H. KOK N.V. Kampen

MENIGERLEI GENADE

Red.: Prof. Dr K. DIJK en Dr B. WIELENGA

Voor hen, die niet naar de kerk kunnen gaan, voor zieken en ouden van dagen en voor wie vertoeven op eenzame posten, — voor hen allen, die verstoken zijn van de Bediening des Woords, is de preek uit Menigerlei Genade bestemd.

De rustig gelezen preek bekijft beter dan de Radio-preek; de gedrukte preek kan gelezen en herlezen worden en blijft een kostelijk bezit. Daarom abonneer men zich op Menigerlei Genade. U ontvangt elke week een preek thuis.

Slechts 15 ct p. week en p. preek. Prijs 12.— per kwartaal franco per post. In elken boekhandel. Vraagt gratis proefnummer. Uitg. J. H. KOK N.V. - Kampen

Wie zich op de hoogte wil stellen van de filosofie of wijsbegeerte, en dat wil doen op prettige wijze, niet te diepzinnig gaande, bestelle

Zoekers naar Wijsheid

DOOR

S. VISSER

Geb. f.3.50. Ingen. f.2.75. Bij den Boekhandel en bij de Uitgevers

Oosterbaan & Le Cointre N.V. GOES.

Lezers van „De Reformatie" die met zooveel sympathie dit blad ontvangen, wilt ook uw FAMILIE-ADVERTENTIE ter plaatsing zenden.

Medev
Rott
Dun
Ds
Kool
Schr
Rott
kamp
Gron
Dr J

Alle
Prof.

INHOUD:
de Schri
leven: D
ren kring
digheid
Dr F. L
over het
mus van
Synode
boek. —
1. — Mu
— Brief
— Stem
nieuws.
blz. 144

In deze
breedvoer
die van
brookers.
teekenis
naar Go
Veel m
begroet
opening
malen is
artikelen
leden zij
meer be
noodigin
men en
gehouden
mocht z
mocht g
indien m
langen m
We m
woorden
den inde
samensp
dezen z
bare bes
en bezo
tuiging?
Er wor
van een
korte zin
hierin e
In zek
vestigene
gen naar
door de
dan vin
eenen z
vinden v
onderzo
ring om
huis Gos
de beoe
dan belu
door het
Heere J
Over
in Psalm
door de
o God!
levenden
vraag g
aangezi
wil ik
hoe ik is